LeÃ°urblakan Ã Laugardal

SÃÃ°ustu daga hefur veriÃ° mikiÃ° rÃ¦tt um leÃ°urblÃ¶kur eÃ°a Ã¶llu heldur eina slÃka sem sÃ¡st Ã¡ flugi Ã Laugardalnum og var sÃÃ°ar handsÃ¶muÃ° af dÃ½raeftirlitsmÃ¶nnum.

Ã•slenska orÃ°iÃ° *leÃ°urblaka* er skemmtilegt orÃ° og lÃ½sandi fyrir Ã¾essi fljÃºgandi spendÃ½r. Ã?etta er samsett orÃ° Ã¾ar sem fyrri liÃ°urinn *leÃ°ur-* vÃsar vÃ¦ntanlega til vÃ¦ngja leÃ°urblÃ¶ku sem eru hÃ¡rlausir og Ã¾aktir eins konar leÃ°urhÃºÃ°. Seinni liÃ°urinn *-blaka* tengist Ã¾vÃ hvernig Ã¾Ã¦r hreyfa vÃ¦ngina Ã¾egar Ã¾Ã¦r flÃ¶gra um. Ã?Ã³tt dÃ½riÃ° sÃ© ekki landlÃ¦gt virÃ°ist orÃ°iÃ° *leÃ°urblaka* eiga sÃ©r djÃºpar rÃ¦tur Ã Ãslensku en Ã¾aÃ° kemur fyrst fyrir Ã miÃ°aldaheimildum. Elsta Ã¾ekkta dÃ¦miÃ° er Ã handritinu AM 226 fol. sem oft er kallaÃ° *StjÃ³rn* og er frÃ¡ 14. Ã¶ld. Ã• Ã¾essu handriti er aÃ° finna Alexanders sÃ¶gu sem er Ã¾Ã½dd og unnin Ãºr latnesku kvÃ¦Ã°i. Ã?ar er rÃ¦tt um leÃ°urblÃ¶kur Ã tengslum viÃ° Ã½msar aÃ°rar furÃ°uskepnur eÃ°a eins og segir Ã textanum:

Ã?Ã¡ komu villigeltir einkar stÃ³rir meÃ° freyÃ°anda munni og meÃ° Ã¾eim flekkÃ³ttar steingeitur og hrÃ¦Ã°ilegar gaupur nÃ½bÃºnar til orrustu, og ***leÃ°urblÃ¶kur*** lÃkar dÃºfum aÃ° vexti, svo margt aÃ° Ã¾Ã¦r fÃ©llu Ã¡ andlit og augu og hÃ¡ls mÃ¶nnum. Ã?Ã¦r hÃ¶fÃ°u tenn svo stÃ³rar aÃ° Ã¾Ã¦r skemmdu skotvopn manna.

Mynd: OrÃ°myndin *leÃ°urblÃ¶kur* eins og hÃºn birtist Ã miÃ°aldahandritinu *StjÃ³rn*.

Ã?essar leÃ°urblÃ¶kur Ã Alexanders sÃ¶gu virÃ°ast Ã¾vÃ meiri Ã³argadÃ½r en Ã¾etta litla grey sem flÃ¶graÃ°i um Laugardalinn Ã vikunni.

Ã?Ã³tt orÃ°iÃ° *leÃ°urblaka* finnist Ã miÃ°aldaritum ber ekki mikiÃ° Ã¡ Ã¾vÃ aftur fyrr en Ã¡ 19. Ã¶ld. Ã• Ã¶ldunum Ã¾ar Ã¡ milli eru heimildir um aÃ° Ã½mis Ã¶nnur heiti hafi veriÃ° viÃ°hÃ¶fÃ° um Ã¾essar vÃ¦ngjuÃ°u skepnur sem benda til aÃ° Ã¾Ã¦r hafi veriÃ° Ã¡litnar einhvers konar fljÃºgandi mÃ½s, samanber orÃ°iÃ° *flÃ¦Ã°armÃºs* sem sÃ©st Ã heimildum frÃ¡ 16. Ã¶ld og afbrigÃ°i Ã¾ess *flÃ¦Ã°urmÃºs* sem Ã¾ekkist frÃ¡ 17. Ã¶ld. Ã?essi orÃ° eru lÃklegast gÃ¶mul tÃ¶kuorÃ° Ã¦ttuÃ° Ãºr miÃ°lÃ¡gÃ¾Ã½sku *vledermaus* (eiginlega â??flÃ¶grandi mÃºsâ??). Einnig eru heimildir um annaÃ° svipaÃ° orÃ°, eÃ°a *flugmÃºs*, allt frÃ¡ 18. Ã¶ld sem Ã¡ sÃ©r samsvÃ¶run Ã orÃ°inu *flogmÃºs* sem er notaÃ° Ã fÃ¦reysku um Ã¾essi flugelsku kvikindi. Ã• nÃ¡grannamÃ¡lum mÃ¡ nefna *flagermus* Ã¡ dÃ¶nsku, *fladdermus* Ã¡ sÃ¦nsku og *flaggermus* Ã¡ norsku sem eru svipuÃ° samsett orÃ° yfir flÃ¶grandi mÃ½s. Norska Ã¡ reyndar nokkur Ã¶nnur orÃ° yfir Ã¾etta dÃ½r sem eru mynduÃ° Ã¡ annan hÃ¡tt eins og *kveldskingle* (â??kvÃ¶ldflÃ¶grariâ??) og *skinnvengje* (â??skinnvÃ¦ngjaâ??).

Ã•slenska orÃ°iÃ° *leÃ°urblaka* er Ã¾vÃ eilÃtiÃ° annars konar en Ã¾aÃ° sem helst sÃ©st Ã skyldum mÃ¡lum Ã¾ar sem talaÃ° er um *leÃ°ur* frekar en *flug* eÃ°a *flÃ¶gr* og *blÃ¶ku* frekar en *mÃºs*.

LeÃ°urblÃ¶kur eru sniÃ°ugar skepnur og gaman aÃ° til skuli vera Ã¾etta skemmtilega orÃ° yfir Ã¾Ã¦r Ã¾Ã³tt Ã¾Ã¦r hafi hingaÃ° til ekki talist til fÃ¡nu Ã•slands.

Heimildir

Ã•sgeir BlÃ¶ndal MagnÃºsson. 1989. *Ã•slensk orÃ°sifjabÃ³k*. ReykjavÃk: OrÃ°abÃ³k HÃ¡skÃ³lans.

Finnur JÃ³nsson. 1925. *Alexanders saga*. KÃ¸benhavn: Gyldendal.

https://handrit.is/manuscript/view/da/AM02-0226/259#page/130v/mode/2up

Mynd

Ishan @seefromthesky. Unsplash.